

Maja Rijavec

HUMANISTIČKI PRISTUP NASTAVI ENGLSKOG JEZIKA U OSNOVNOJ ŠKOLI

Već više od dvadeset godina predajem engleski jezik u osnovnoj školi. U nastojanju da što uspješnije komuniciram s učenicima i da ih bolje motiviram za rad pokušala sam neuobičajenim i zabavnim zadacima promijeniti klimu u razredu. Pročitavši knjigu Gertrude Moskowitz: *Caring and Sharing in the Foreign Language Class*, shvatila sam da su moja nastojanja upravo na liniji humanističkog ili afektivnog pristupa nastavi. Iako se takav način poučavanja čini prvenstveno prikladan za učenike srednjoškolskog uzrasta, pokušaji da taj pristup primijenim u osnovnoj školi, i to od samog početka učenja stranog jezika, pokazali su se veoma uspješnima, pa me je to potaklo da opišem svoja iskustva.

* * *

Ako domaća zadaća glasi: »Napiši ljubavno pismo«, umjesto: »Napiši pismo prijatelju«, primijenjen je afektivni ili humanistički pristup nastavi stranog jezika.

Ljudsko biće je po prirodi radoznalo. Iz toga bi trebao slijediti zaključak da je učenje poželjno, pa ne bi smjelo biti povezano s mukom i nelagodnom. Motivacija je, prema tome, ugrađena. Zašto ne funkcionira?

Jedan od mogućih odgovora leži u specifičnoj ulozi koju ljudsko biće igra našavši se u poziciji učenika. Ta je uloga u svom uobičajenom obliku suštinski lažna. U nastavnoj situaciji onaj tko bolje zna upućuje pitanje onome tko zna slabije. Tu je i besmislica primoravanja na nešto što bi trebalo biti poželjno. Od učenika se obično očekuje samo formalna aktivnost na nivou reprodukcije tuđih misli, činjenica ili čak gotovih rečenica. Rijetko se od njega očekuje da preuzme odgovornost za ono što kaže ili napiše. Nastava se oslanja isključivo na intelektualnu sferu ličnosti zanemarujući afektivnu sferu i ljudsku potrebu za kreativnošću. Jedino poslušnost kao navika može objasniti zašto učenik uopće pristaje da izgovara rečenice i vrši radnje koje su trenutačno besmislene za njegov život. Dijete, međutim, brzo nauči pravila igre. Jedno od njih je: poštivanje besmislenih zahtjeva put je k uspjehu. Ovaj stav formalnog prihvaćanja učenik prenosi i na odnos prema samom sadržaju nastave. Takvo stanje stvari uzrok je apatije ili bar slabe motiviranosti.

Da je motiviranost ključni faktor uspješne nastave stranog jezika, nije potrebno posebno naglašavati. U osnovnoj školi ne možemo računati s motiviranošću osobe koja će u dogledno vrijeme upotrebljavati strani jezik u stvarnim životnim situacijama. Ono što je presudno za podizanje nivoa motivacije ne ovisi toliko o sadržaju tekstova, uporabi pomagala ili oblicima rada, koliko o stupnju u kojem učenik može izraziti svoju osobnost kroz nastavni proces. Ako učeniku damo priliku da kreira sadržaj svog izričaja,

dovodimo ga u novu situaciju koja je primjerenija ljudskoj stvaralačkoj prirodi. Tako postizemo autentičnu komunikaciju koja je sama po sebi snažan faktor motivacije.

Humanistički ili afektivni pristup nastavi otvara mogućnosti za takve nove izvore motivacije. Uključivanjem osjećaja i ličnih stavova učenika u nastavni proces, pa i u sam sadržaj nastavne građe, učenik preuzima novu ulogu koja je u skladu s njegovom ljudskom potrebom za afirmacijom. Bitne karakteristike takvog tipa nastale su uvažavanjem učenikovih stavova i misli, prihvaćanje njegove inicijative, poticanje kreativnosti i uključivanje afektivne komponente ličnosti. Sve to mijenja njegovu manje-više ponižavajuću ulogu u nastavnom procesu unoseći u učionicu osvježavajuću i zabavnu atmosferu. Takav rad razvija ličnost i jača samopouzdanje učenika. On upoznaje samog sebe, a istovremeno razvija osjetljivost za drugoga i uočava mogućnost različitih pristupa istom problemu. U najradikalnijem obliku humanistička nastava može graničiti s grupnom psihoterapijom, jer se preporuča povjeravanje, prijateljsko otvaranje i savjetovanje. U umjerenijem obliku humanistički pristup je primjenljiv za svaki uzrast i svaki stupanj poznavanja jezika.

Za takav obrat nije potrebna sveobuhvatna (službena) reforma obrazovnog sistema. Taj se sistem može razviti jednom rečenicom. Promjena je trenutna ako učenika pitamo za mišljenje i on zaista poželi da nešto kaže. (U praksi gotovo uvijek poželi.) Kad učenik postavi pitanje nastavniku tražeći pomoć da se izrazi, izvršen je suštinski obrat od učenja jezika za ocjenu prema učenju za mogućnost izražavanja. Na taj način više ne pita onaj tko zna, već onaj tko želi doznati.

Strani jezik je posebno pogodan za humanistički tip nastave, jer sadržaji nisu tematski usko ograničeni. Svaka tema razgovora može poslužiti osnovnoj svrsi, a to je učenje jezika. Učenici su motivirani samom mogućnošću izražavanja svojih misli i kreiranja svog izričaja, dok u slučaju reprodukcije motivacija može biti samo ocjena. Preuzimajući novu ulogu osobe koja slobodno kaže ono što želi, i ako želi, učenik upotrebljava jezik u njegovoj prirodnoj funkciji. Učenici veoma rado prihvaćaju takvu situaciju, jer im ona omogućuje da budu kreativni i maštoviti unatoč ograničenom vokabularu.

Postoji jedan uvjerljiv prigovor: za takvu vrstu komunikacije može mnogo bolje poslužiti materinji jezik. Ipak, iskustvo pokazuje da učenici vrlo rado prihvaćaju služenje stranim jezikom, jer to znači izazov novog kodiranja čemu su djeca veoma sklona.

Pokušaji u praksi su me uvjerali da za takav način rada nije bitan stupanj poznavanja jezika. Već nakon prvih šest do sedam lekcija u početnoj godini učenja, učenici mogu svoje skromno znanje kreativno kombinirati u začeđujuće mnogo kombinacija. Zadatke, naravno, treba prilagoditi znanju, ali isto tako dozvoliti učenicima da se posluže knjigom, bilješkom, rječnikom, da se međusobno konzultiraju i da pitaju nastavnika. U trenutku kad proradi mašta i kad se stvori stvarna potreba za verbalnim izražavanjem jezične zakonitosti se lakše pamte.

Treba imati na umu da je na svim razinama predmet poučavanja strani jezik, a ne udžbenik. Stoga je normalno da se u određenim situacijama sponatano javlja potreba za proširenjem ili pak suženjem ponuđenog vokabulara. Neopravdana je bojazan da se nastavnik može naći u neugodnoj situaciji ako ne može odgovoriti na sva pitanja. U razredu se može slobodno poslužiti rječnikom ili nekim drugim priručnikom. To djeluje kao primjer. Učenici će se

priviknuti da i sami posegnu za priručnicima i bolje koriste svoju knjigu. Odgovor »ne znam« iz nastavnikovih usta ne znači fatalan poraz, on ga, dapače, može približiti učenicima na jednom ljudskom nivou koji je dragocjen za njihovu daljnju suradnju.

Kvaliteta susreta ličnosti je također presudna za podizanje nivoa motivacije. Paralelno s usvajanjem gradiva učenici nesvjesno promatraju i nastavnikovu ličnost često usvajajući i ono što nije pedagoškim programom predviđeno: nepopustljivost, taštinu, nerazumijevanje za tuđe gledište, zadovoljavanje formalnim znanjem.

Za površnog promatrača stil rada koji proizlazi iz principa humanističke nastave ide na užtrb »radne discipline«. Međutim, svrha nastavnog sata je učenje jezika, a ne dekorativna, formalna disciplina. Nedopustivo je samo da razina buke postane smetnja za komunikaciju. Tišina ili buka nisu same po sebi pokazatelji rada, ali ni znaci nerada.

Nastavni sat vođen na principima humanističke nastave ne može imati strogo pripremljenu artikulaciju ni opseg gradiva. Učenici često budu ponešeni situacijom, pa tada izvanrednim sugestijama ili pitanjima utječu na tok rada. U nekim je slučajevima opet potrebno unaprijed napisati na ploču određene izraze koji bi mogli pridonijeti uspješnijem razgovoru. Oni mogu poslužiti kao putozak ili kao žarišta asocijacija, ali ih ne smijemo pod svaku cijenu nametati ako nastavni sat (razgovor) spontano krene drugim tokom. Poteškoće se u takvom radu pojavljuju onda kad učenici požele nastavni sat pretvoriti u razbibrigu. Tada je potrebno naći pravu mjeru i pravi način da ih se diskretno usmjerava.

Motivacijska vrijednost izabrane teme razgovora ili teksta je bitna za uspješno učenje stranog jezika. Najnepogodniji su emotivno neutralni sadržaji. Afektivno obojena situacija ima veću asocijativnu vrijednost, pa olakšava zapamćivanje. Zašto se nešto pamti lakše ili teže ovisi o dubljim slojevima psihičkog života s kojima u nastavi obično ne računamo. Možemo, prema tome, govoriti o individualnim motivacijskim vrijednostima, jer je asocijativna moć neke situacije ili riječi potpuno lična i nepredvidiva. Ipak, nije teško naslutiti da će za svakog učenika biti asocijativno bogatija rečenica »Susan went to the disco« ili čak »Susan went to the dentist's« nego rečenica »Susan went to the shop«. U VII razredu sam u uvodnom izlaganju uz 14. lekciju upotrijebila rečenicu: »Helen is unhappy because her parents have been divorced«. Ta se rečenica ne pojavljuje u tekstu, a umjesto »divorced« stoji »separated«. Kasnije su učenici prilikom prepričavanja teksta često izražavali baš tu misao i upotrebljavali baš te izraze, iako su ih samo jednom čuli. Afektivno obojeni sadržaji potiču memoriju, pa to treba iskoristiti.

Humanistička nastava ide za tim da se izvrši pomak od sadržaja lekcije prema slobodnom izražavanju uvažavajući na taj način ljudske, individualne osobine učenika. Svatko radije govori o sebi nego o Lindi Brendon. Iz te pobude onda proizlazi želja da se adekvatno izraze misli, a zatim potreba da se nauče one riječi i konstrukcije rečenica koje su za to potrebne. Želja za komunikacijom osmišljava učenje jezika. Svladavanje jezičnih zakonitosti postaje tako usputna, ali neophodna faza formiranja nekog izričaja. Zato nije uputno forsirati da učenik nešto kaže, ako u tom trenutku nema što reći. U praksi ipak moramo učenike poticati na sudjelovanje sadržajima koji pobuđuju želju za govorom. Zanimljivo je da su u takvim situacijama često uspje-

šnji »slabi« učenici koji imaju mašte, a zakazuju »marljivi« koji su navikli da budu vođeni.

Situacioni kontekst, pogodan za uzrast od 10—14 godina, uključuje prvenstveno humoristički pomak u odnosu na osnovni tekst. Vrlo je zahvalno dozvoliti učenicima da lažu, da se zadirkuju, da kritiziraju ono što se obično ne smije kritizirati, da govore o ljubavi i izražavaju emocije. U takvim, za školsku nastavu neobičnim, situacijama uvijek imaju što reći. Najpoticajnije su konfliktne situacije. One izazivaju bujicu govora. Takve situacije aktiviraju ona bogatstva učenikove psihe koja obično u nastavi ostaju neiskorištena: duhovitost, pronicljivost, kritičko mišljenje, maštovitost. Učenike treba bodriti da zauzmu stav, potaknuti ih da počele prenositi lične poruke. Polemiziranje ne mora biti jezično bogato. Ako nam, na primjer, kao poticaj za razgovor posluži fotografija neke osobe, dovoljno je da učeniči izraze različita ili suprotna mišljenja o njenom zanimanju, starosti ili materijalnom stanju.

Poznato je da u VIII razredu osnovne škole učenici ubrzano gube interes za učenje stranog jezika. Jedan od razloga leži u previše jednostavnim, naivnim sadržajima koji nisu primjereni sposobnostima uočavanja djece te dobi. Svijet u kojem se kreću nije tako bezbojan kao što udžbenik pretpostavlja. Prednost humanističkog pristupa je u tome što svaki tekst može poslužiti svrsi učenja jezika. Bitno je nadograditi ga, obogatiti ga nekim inspirativnim kutom gledanja ili nekim pomakom prema nekonvencionalnom. Tako se otvara jedan novi svijet asocijacija koje vežu interes i pobuđuju govor. Učenicima će svaki tekst postati zanimljiv i zabavan ako dodamo elemente humora, napetosti i nepredviđenih rješenja.

U udžbeniku za VIII razred tekst pod naslovom Good Old Dad govori o ocu kojega kćerka, nakon nekoliko dana provedenih u krevetu, obavještava da ne može ići na izlet zbog bolesti. On očito nije bio u toku, ali se zalaže da ona ipak ide na izlet i zato je »dobar tata«. Sadržaj je najblaže rečeno nelogičan, a mnogo govori i o preživjeloj, tradicionalnoj svijesti o ulozi »glave porodice«. Učenici nesvjesno shvaćaju da je takva nategnuta priča neosmišljena, teško se uživljavaju i obično slabo nauče taj tekst. Ako tom tekstu pristupimo problematski, porazgovaramo o njegovim slabostima, o odnosima u tradicionalnoj porodici, o tipičnom imidžu oca, učenici će živnuti, mnogo će toga uočiti i mnogo toga poželjeti reći.

Slično je i s likovima koji su uobičajeni u udžbenicima. To su uglavnom beživotni, shematizirani likovi, bez mana i bez karakternih osobitosti. Takvi likovi ne omogućavaju identifikaciju. Učenici će rado obogatiti likove individualnim osobinama, ako im to omogućimo. Na taj će način koristiti maštu, dodati afektivnu komponentu i otvoriti mogućnost identifikacije. U udžbeniku za VII razred pojavljuje se, na primjer, cousin Glen u nekoliko lekcija, ali o tom liku doznajemo tek nekoliko šturih podataka. Zahvalna tema nastavnog rada je udahnuti mu dušu, pripisati mu neke individualne značajke. Evo što su učenici projicirali u taj lik:

He is too tall for his age.

He talks too much.

He is shy with girls.

Last year he was in love with Julie, but he didn't tell her.

He is left-handed.

He hates museums.
He is crazy about taking photos.
He is lazy at school but likes working for money.
He likes buying expensive things.
He keeps his things tidy.
He tidies up his room every day.
His sister mustn't touch his camera.
He is vain.

Za izražavanje nekih od ovih tvrdnji učenici su zatražili pomoć kako bi ih uspješno oblikovali. U slijedećim fazama rada te su rečenice utvrđene odabiranjem, odbacivanjem ili prihvaćanjem pojedinih tvrdnji, supstitucij-skim vježbama i polemiziranjem.

I dijalozi su često šturi, jer likovi bez individualnih obilježja i nemaju što reći. Lako je i zabavno modificirati dijalog i dodati neku duhovitu poantu. Evo jednog takvog primjera u vezi s 8. lekcijom za VI razred:

Originalan dijalog:

Julie: Look, there's Teddy. Hi, Teddy!

Teddy: Hi! You were at the swimming pool, weren't you?

Julie: Yes, and you?

Teddy: I was at the cinema.

Helen: What was on?

Teddy: »The Great Detective«.

Dick: Was it a cartoon?

Teddy: No, a comedy. A really big film in colour.

Jack: Did you laugh a lot?

Teddy: Sure. A boy near me laughed so much that he fell off his seat.

Redom u parovima učenici su kreativno modificirali dijalog, a zatim svoju verziju odglumili. Jedna od verzija glasila je ovako:

Julie: Look, it's Teddy! What's the matter with you, Teddy?

Helen: You look awful. Were you at the playground?

Teddy: No, I was at the cinema, and you?

Helen: We were at the swimming pool. We missed you. But what happened to you?

Teddy: Nothing. Why?

Julie: You are dirty. Are you hurt?

Teddy: No, I'm not. I just fell off my seat.

Helen: Don't be silly. I don't understand you.

Teddy: You know I laughed too much.

Julie: I can't believe you.

Helen: Poor Teddy. It was football again, wasn't it?

Teddy: Nobody believes me. Bye girls. Today isn't my lucky day.

Pri ovakvom uvježbavanju nastavnik samo odgovara na pitanja učenika i kontrolira ispravnost izraza.

Motivirajuće aktivnosti su u principu one koje se baziraju na različitosti u informiranosti izazivajući potrebu za komunikacijom; zatim one koje ruše konvencionalni način rada u razredu, te one koje potječu kreativnost.

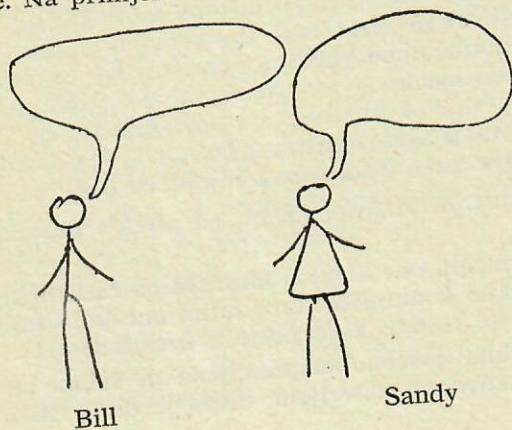
Za takve aktivnosti nisu potrebna posebno pripremljena ni skupa nastavna pomagala. Ako se radi o slikovnom materijalu, bitno je da je slika

inspirativna, višeznačna, da ne ilustrira, već da mnogo sugerira. Ono što je očito ne izaziva potrebu za govorom. Takve slike bolje je ne uvrštavati u udžbenike, jer bi se reagiranja kroz generacije šablonizirala, a to bi bio bitan promašaj.

Podrobnije ću opisati neke konkretne oblike rada koji poticajno djeluju na govornu produkciju. Najvažniji izvor govora je potreba da se premosti razlika u informiranosti. Ona garantira da razgovor neće biti prazan, u biti nepotreban, kao što je slučaj kad se postavljaju pitanja o poznatom tekstu. Zato su preporučljiva osobna pitanja, traženja savjeta, intervju. Razlika u informiranosti se postiže i tako da informacije za rješavanje nekog zadatka ima samo jedan ili samo manja grupa učenika. Kao primjer može poslužiti uvježbavanje uz 11. lekciju za VI razred. Učenici preko čitave ploče nacrtaju plan grada, označe važnije zgrade, semafore i autobusne linije. Zatim ucrtaju osobe koje će se kretati gradom. Svaka od njih mora doći do nekog određenašta određenim vozilom ili pješice. Samo jedan učenik u razredu pozna je treba kretati. Tek kad od njih sazna te podatke, učenik koji je zadužen za kretanje neke osobe može svima detaljno objasniti njeno kretanje gradom. U starijim razredima slična se situacija postiže igrom kupovanja poklona nepoznatoj osobi. O njoj prvo treba skupiti podatke pitajući učenike koji su konstruirali njen lik, pa tek onda zaključiti kakav bi je poklon razveselio.

Taj način rada može ići čak do zahtjeva da upućeni učenik objasni neku gramatičku zakonitost kako bi se riješio neki zadatak. Nakon prvog kruga to je pravilo poznato nekolicini učenika, pa oni dalje djeluju kao instruktori. Vrlo je zabavna i igra alibija. Dva učenika detaljno razrade situaciju u kojoj su se našli zajedno u kritičnom trenutku. Ostali im odvojeno postavljaju ista pitanja, dok oni nastoje da se odgovori podudaraju. Neka provokativna tvrdnja, zvuk ili slika mogu također biti izvor pravih pitanja i maštovitih odgovora. U VI i VII razredu učenici mogu postavljati osobna pitanja i u obliku »đaćkog leksikona«. To su upravo ona pitanja koja su primjerena njihovoj dobi i interesima.

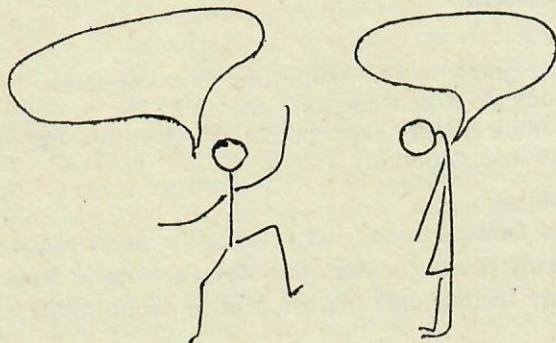
Aktivnosti koje potiču kreativnosti siguran su način aktiviranja učenika. U tom smislu zahvalan je jednostavan crtež dviju osoba s praznim oblaćima za tekst. On može poslužiti za uvježbavanje najraznovrsnijeg gradiva od IV do VIII razreda. Približan sadržaj teksta određuje uvodno objašnjenje. Na primjer:

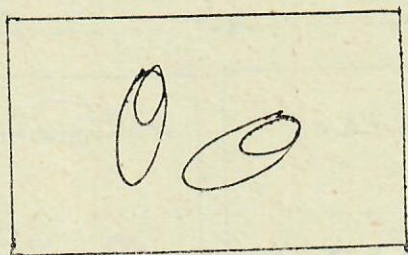
They meet for the first time.
They have the same problem.
They don't agree about...
Sandy doesn't know the answer
to Bill's question.

Učenici s mnogo mašte popunjavaju oblačiće i svoja rješenja prezentiraju razredu. Kod takvih zadataka gotovo ne postoji mogućnost pogreške (knjiga je dostupna), pa se time izbjegava osjećaj nesigurnosti.

Nešto kompliciranija varijanta tog zadatka pogodna je za VIII razred. Iz crteža je vidljivo raspoloženje osoba. Učenici treba da odrede njihova imena, dob, srodstvo ili neku drugu vezu, razlog takvog raspoloženja a zatim tekst u praznim oblačićima. Nije potrebno posebno naglašavati da takav zadatak pruža učenicima priliku da projiciraju svoja raspoloženja i osjećaje.

Na ploču možemo nacrtati i bilo kakav crtež neodređenog sadržaja koji pobuđuje lavinu asocijacija. Uz ovaj su crtež učenici VI razreda sugerirali više od 20 rješenja, od kojih su neka bila vrlo duhovita (babies, crazy eyes, slippers, eggs, finger nails). Pri opisivanju ovog crteža učenici su uvježbavali konstrukciju these are uz množinu imenica. Kao varijanta tog oblika rada može poslužiti i reprodukcija apstraktne slike ili nedovoljno izoštrena projekcija dijapozitiva.

Elemente kreativnosti sadrže i mnogi drugi oblici rada: sve supstitucijske vježbe po slobodnom izboru, role-playing, prepričavanje poznatog sadržaja s gledišta jednog od sudionika, variranje i proširivanje dijaloga, dešifriranje zamišljenog događaja pomoću pitanja, opis zamišljene osobe, sastavljanje listi, dograđivanje sadržaja poznatog teksta.

Kreativnost učenika može doći do izražaja i u igrama. Takozvane guessing games predstavljaju nezamjenjiv izvor korisnih, ali i zabavnih aktivnosti. Takve su igre pogodne za sve uzraste. Evo nekoliko primjera:

Za IV razred:

Whose friend is this? (uz aplikacije ili crtež)

Are you Jack's brother (friend, Dad, ...)

What has Jack got? (učenici imaju skrivene predmete)

Za V razred:

What's there in the box?

What does Sandy like? (sugestije pantomimom)

Is Sandy making tea? (cleaning the floor, dusting, ...) (jedan učenik pantomimom sugerira neku radnju, ali onaj koji pita to ne vidi, jer se nalazi u susjednoj prostoriji).

Za VI razred:

What is Sandy going to do? (sugestije pantomimom)

What did Sandy do when she saw the ...?

What is this book about? (kao poticaj služi knjiga bez naslova ili s naslovom neodređena sadržaja)

Za VII razred:

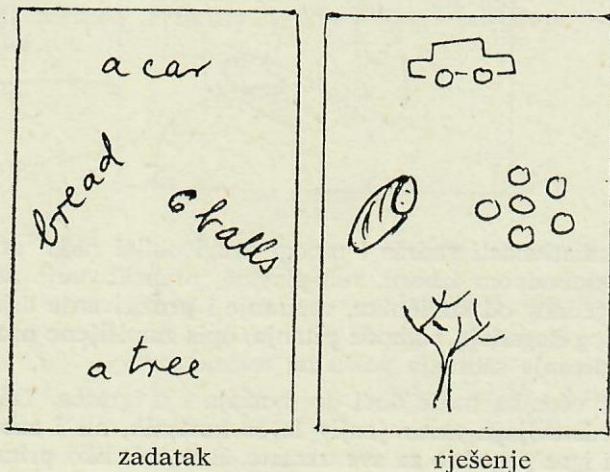
What has Mrs Dobson seen? (uz fotografiju prestrašene osobe)

Where has Sandy been? (nakon opisa detalja koje je Sandy tamo vidjela)

Why is the lady feeling sad? (uz fotografiju osobe s tužnim izrazom lica).

Nekonvencionalni oblici rada, osim što su zabavni, dovode učenika u novu poziciju. Već od IV razreda učenik može preuzeti ulogu onog koji zadaje, ispravlja, kontrolira ili objašnjava. Za IV razred je prikladan slijedeći postupak:

Svaki učenik napiše zadatak slobodno birajući elemente i potpiše se. Zadaci se nasumce podijele. Rješenje je crtež koji treba pokazati autoru zadatka zbog kontrole i eventualnih objašnjenja. Kod ovog zadatka se, osim vokabulara, utvrđuje i množina imenica, brojevi, te upotreba materijalnih imenica bez člana. Kod nekih varijacija takvog postupka rješenja će biti u pismenom obliku.

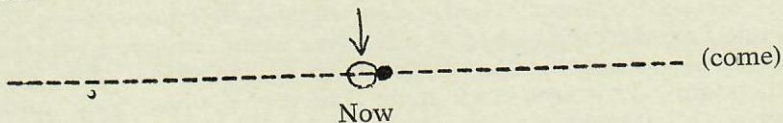
Za mlađe su učenike osobito atraktivni oni oblici vježbanja koji uključuju fizičko kretanje. Može im se dozvoliti da s ploče izaberu i uzmu one aplikacije koje će im trebati u daljnjem radu, zatim da pojedinačno dolaze k ploči i stavljaju aplikacije u željene odnose, da skrivaju i traže stvari po razredu, da po diktatu razvrstavaju slike, da sugeriraju situacije pantomimom i, naravno, da glume. Treba naglasiti da će s većom voljom glumiti vlastiti tekst nego dijalog iz udžbenika. Kao vlastiti tekst doživjet će svaku individualnu modifikaciju, dopunu ili pomak u odnosu na poznati tekst.

Najzahvalniji je humoristički pomak. Crteži i aplikacije koji sugeriraju neobične i smiješne situacije jamče interes. Umjesto: the book is on the desk, možemo sugerirati: the shoe is on the plate, the cow is on the Moon, the pig is on the bike. U VI razredu uz lekciju o namještanju stana aplikacije koje predstavljaju pokušstvo mogu se složiti u neobične kombinacije, tako da se televizor nađe u kupaonici, a stroj za pranje rublja u spavaćoj sobi. Učenici će s velikom radošću sve pobrkati, a poslije, prema usmenim uputama, sve ponovo složiti u logične cjeline.

Humoristički se može varirati dijalog ili opisivati osoba. Tako će učenici imati priliku da unesu žive likove, onakve na kakve nailaze u stvarnosti ili ih vide u filmovima. Tu će se naći: ugly girls, grandmother who drinks too much, robbers, bad neighbours, silly teachers. Neiscrpno vrelo duhovitosti je igra ogovaranja, pogodna za završni razred, kao i određivanje osobina osobe s fotografije. U takvu svrhu, naravno, ne može poslužiti karakterno prazna, reklamna fotografija.

U starijim razredima grafički prikazi gramatičkih pravila garantiraju razumijevanje suštine prije izrade individualnog grafičkog prikaza. U VII razredu za uvježbavanje upotrebe glagolskih vremena učenici mogu jedan drugome zadavati zadatke u obliku grafičkih oznaka na vremenskoj crti, uz naznaku zadanog glagola. Rješenje zadatka je bilo kakva rečenica u tom glagolskom vremenu.

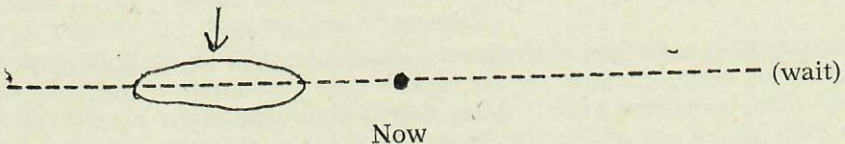
zadatak:

rješenje:

The doctor has just come home.

zadatak:

rješenje:

Andy was waiting for a long time.

Kad autor zadatka kasnije kontrolira rješenja, on je zainteresiran za točnost, pa pravila jezičnog koda doživljava kao nužnost i vidi svrhu u tome da ih usvoji. Učenicima imponira uloga onoga tko zadaje i kontrolira, pa se osjećaju odgovornima za svoj rad.

Praksa mi je pokazala da humanistički ili afektivni stil poučavanja stranog jezika ima neprocenjivu odgojnu dimenziju. Na taj se način oslobađa ljudski potencijal učenika, razvija se mašta, kritičnost i duhovitost; pomaže se razvoj misaonih procesa i osjetljivost za probleme. Dovođenjem učenika u odgovorniji položaj jača njegova samostalnost i samopoštovanje. Priznavanjem afektivnog svijeta obogaćuje se ličnost i rasterećuju emotivni čvorovi. Mnogi oblici rada udovoljavaju ljudskoj potrebi za kreativnošću. Takva nastava pomaže socijalizaciji kroz prihvaćanje alternativnih rješenja i poštivanje tuđih gledišta. Rušenjem šablona učenik i nastavnik se nalaze na istoj strani fronta. Povrh svega tu je draž druženja i sudjelovanja; u vedroj i prijateljskoj atmosferi, tu je i radost učenja.